

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 172/2013-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júla 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. A. M., B., zastúpenej advokátkou JUDr. K. S., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 20 CoP 46/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoP 46/2012 porušil základné právo JUDr. A. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoP 46/2012-923 z 28. novembra 2012 zrušuje v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V č. k. 22 P 330/2010-889 z 12. júna 2012 týkajúci sa výživného pre maloletého M. M.

od 9. septembra 2010 do budúcnosti, ako aj čo sa týka zročného výživného od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012, a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. JUDr. A. M. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 413,81 € (slovom štyristotrinásť eur a osemdesiatjeden centov), ktorú j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. K. S., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 172/2013-20 z 28. februára 2013 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. A. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 20 CoP 46/2012, a to v časti týkajúcej sa výživného pre maloletého M. Mi. (ďalej „maloleté dieťa“, príp. „plnoleté dieťa“), od 9. septembra 2010 do budúcnosti, ako aj zročného výživného od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka podaním z 15. mája 2013 a tiež krajský súd vo vyjadrení z 24. apríla 2013 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti predovšetkým vyplýva, že 14. decembra 2012 sťažovateľka prijala namiesto dovtedajšieho priezviska M. svoje predošlé priezvisko M. Ďalej uvádza, že 9. septembra 2010 doručila Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) návrh na rozvod manželstva s Mgr. J. M. (ďalej len „odporca“). Zároveň požiadala, aby maloleté

dieťa bolo na čas po rozvoze zverené do jej osobnej starostlivosti a odporca bol zviazaný prispievať na výživu maloletého dieťaťa mesačne po 750 €. Okrem toho sa domáhala aj toho, aby odporcovi bola uložená povinnosť zaplatiť výživné na maloleté dieťa tri roky spätne odo dňa podania návrhu vo výške po 750 € mesačne, teda celkovú sumu 27 000 €. Uznesením okresného súdu č. k. 5 C 101/2010-13 z 20. septembra 2010 bol návrh sťažovateľky v časti, ktorou žiadala uložiť odporcovi povinnosť zaplatiť výživné za tri roky spätne od podania návrhu vo výške 750 € mesačne, teda celkom 27 000 €, vylúčený na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 22 P 330/2010.

V súvislosti s navrhovanou výškou výživného sťažovateľka poukazovala na zvýšené výdavky súvisiace so zhoršeným zdravotným stavom maloletého dieťaťa, ako aj na to, že odporca posledných 20 rokov pracoval výhradne v zahraničí, pričom nikdy neumožnil nahliadnuť do dokladov, z ktorých by sa dali zistiť jeho príjmy.

V priebehu konania odporca okresnému súdu tvrdil, že bol viac nezamestnaný, ako pracoval, a svoje skutočné príjmy zahmlieval. Nepredložil všetky svoje daňové priznania, a tie, ktoré predložil, boli neúplné. Nepredložil daňové priznanie podávané vo Švajčiarsku, kde pôsobil od 1. augusta 2007 do 31. júla 2008. Vzhľadom na nespoluprácu odporcu sťažovateľka navrhovala, aby okresný súd postupoval podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), podľa ktorého rodič, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, je povinný ich preukázať súdu, predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov a umožniť súdu sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu zistenie aj ďalších skutočností potrebných na rozhodnutie s tým, že ak si rodič túto povinnosť nesplní, predpokladá sa, že výška jeho priemerného mesačného príjmu predstavuje dvadsaťnásobok sumy životného minima. Aj samotný okresný súd odporcu opakovane upozorňoval, že pokiaľ riadne nezdokladuje svoje príjmy, bude postupovať v súlade s týmto ustanovením.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 22 P 330/2010-889 z 12. júna 2012 bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti sťažovateľky, pričom odporca bol zviazaný prispievať na výživu od 9. septembra 2010 do budúcnosti vo výške 280 € mesačne. Zročné

výživné za obdobie od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012 v celkovej sume 4 755,33 € povolil splácať v mesačných splátkach po 150 €. Vo zvyšku návrh zamietol. Podľa názoru okresného súdu odporcu bolo možné zaviazať na platenie výživného až od podania návrhu, lebo v konaní neboli zistené žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na priznanie výživného spätne tri roky od podania návrhu, ako to požadovala sťažovateľka. Argumenty sťažovateľky majúcej právnické vzdelanie, podľa ktorých dúfala, že sa odporca vráti, usadí, že budú žiť ako fungujúca rodina a vyživovaciú povinnosť k maloletému dieťaťu si bude plniť dobrovoľne, nemožno kvalifikovať ako dôvod hodný osobitného zreteľa na priznanie výživného za dobu pred podaním návrhu. V súvislosti s výškou príjmov odporcu okresný súd konštatoval, že tento nepreukázal na výzvy okresného súdu stav na svojich účtoch od roku 2006 mimo územia Slovenskej republiky, pričom ním preukazované príjmy treba považovať za neúplné a nezodpovedajúce skutočným príjmom. Možno predpokladať, že skutočné príjmy sú podstatne vyššie. Predložené daňové priznania nie sú kompletné.

Sťažovateľka v podanom odvolaní trvala na tom, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na priznanie výživného tri roky dozadu a že tieto treba posudzovať v individuálnom kontexte tohto prípadu. Uviedla aj to, že okresný súd potom, ako ju na prvom pojednávaní vypočul v súvislosti s tým, prečo nepodala návrh na výživné skôr, sa už k tejto otázke viac nevrátil, ale postupoval tak, že sťažovateľka a jej právna zástupkyňa nadobudli presvedčenie, že okresný súd nevidí absenciu zákonom ustanovenej podmienky dôvodov hodných osobitného zreteľa a že v tejto časti návrhu sťažovateľke vyhovie. Ďalšie dokazovanie viedol tak, že zisťoval iba príjmy odporcu od roku 2006, teda ako by chcel priznať výživné aj za dobu troch rokov spätne. Tieto príjmy zisťoval ešte aj pred posledným pojednávaním, na ktorom bol vyhlásený rozsudok. Namietala tiež, že okresný súd sa vôbec nevysporiadal s tým, z akého dôvodu nepostupoval pri určení výživného podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine.

Rozsudkom krajského súdu č. k. 20 CoP 46/2012-923 z 28. novembra 2012 bol rozsudok okresného súdu potvrdený ako vecne správny. Rozsudok bol sťažovateľke doručený 7. decembra 2012.

Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru, a to jednak tým, že všeobecné sudy nepriznali výživné spätne za dobu pred podaním návrhu, ale rovnako aj nesprávnym ustálením výšky výživného od podania návrhu, a to z dôvodov, ktoré v priebehu konania opakovane uvádzala. Vzhľadom na to navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 20 CoP 46/2012 s tým, aby bol rozsudok z 28. novembra 2012 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. Spr 3184/13 z 24. apríla 2013 doručeného ústavnému súdu faxom 24. apríla 2013 a poštou 29. apríla 2013 vyplýva, že si osvojil stanovisko predsedníčky senátu 20 CoP, ktoré si od nej vyžiadal. Výživné v sume 280 € mesačne za čas od 9. septembra 2010 do budúcnosti a na to nadväzujúce zročné výživné bolo určené v súlade s ustanoveniami § 62 a § 75 ods. 1 zákona o rodine. Krajský súd neporušil procesnoprávne predpisy, ale ani hmotnoprávny predpis vzťahujúci sa na vec. Rozsudok spĺňal všetky náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 Občianskeho súdneho poriadku. Nie je arbitrárny z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je plne akceptovateľný a nesignalizuje možnosť porušenia procesných práv sťažovateľky. Právo na odôvodnenie rozhodnutia neznamena, že na každý argument účastníka je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Táto povinnosť sa vzťahuje len na tie argumenty, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Je potrebné osobitne zdôrazniť, že v konaní, ktoré je možné začať aj bez návrhu (sem patrí aj predmetný prípad), súd vykoná aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je ich vykonanie potrebné na zistenie skutkového stavu a nevyhnutné na rozhodnutie vo veci. Musí ísť ale o dôkazy, o ktorých sa súd dozvie, resp. má reálnu možnosť dozvedieť sa o nich, o čo ale v danej veci nešlo. Sťažovateľka len všeobecne tvrdila (domnievala sa), že odporca pracoval v zahraničí a mal dostatočný príjem. Nevedela ale označiť, kde pracoval, kde býval, aký mal príjem a z čoho žil, a to tým viac, že odporca popieral, aby v rozhodnom období pracoval v zahraničí. Okresný súd riadne postupoval a ani z vyjadrení účastníkov konania nevyplývala potreba vykonať aj iné dôkazy ako tie,

ktoré už vykonané boli. Ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku umožňuje odvolaciemu súdu neuvádzať dôvody rozhodnutia, ak sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. To sa stalo aj v predmetnej veci. Maloleté dieťa, ktoré sa narodilo 10. apríla 1995, nadobudlo 10. apríla 2013 plnoletosť. Preto treba zvážiť, či nie je potrebné dať možnosť vyjadriť sa v konaní vedenom ústavným súdom aj plnoletému dieťaťu, a to aj napriek tomu, že sťažnosť bola ústavnému súdu podaná v čase pred dovŕšením veku 18 rokov. Aj v časti, v ktorej ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie, mala sťažovateľka zákonnú možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok podľa ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku a uplatniť tak svoj vplyv na výsledok konania. Mimoriadny opravný prostriedok ale nepodala. Ako to vyplýva zo samotnej sťažnosti, konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas do rozvodu manželstva jeho rodičov bolo vylúčené na samostatné konanie a v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 101/2010 išlo už iba o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode. Predsedníčka senátu 20 CoP preto navrhuje pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 5 C 101/2010 (týkajúci sa konania o rozvod manželstva) na zistenie, ako bolo rozhodnuté o úprave výkonu rodičovských práv a povinností v neskoršom období (v čase od rozvodu manželstva), z akých právnych skutočností okresný súd vychádzal, vrátane tvrdení účastníkov konania, ale najmä sťažovateľky, a to v záujme komplexného posúdenia dôvodnosti jej sťažnosti.

Z repliky právnej zástupkyne sťažovateľky z 15. mája 2013 doručenej ústavnému súdu 17. mája 2013 vyplýva, že so stanoviskom predsedu krajského súdu nesúhlasí. Sťažovateľka si uvedomovala potrebu svojej dôkaznej aktivity a neprenehala „pátranie po dôkazoch“ súdu tak, ako to vyznieva z vyjadrenia krajského súdu. Naopak, na preukázanie svojich tvrdení buď sama aktívne predkladala dôkazy, alebo ich navrhovala vykonať. V ďalšom uvádza podrobný prehľad takýchto dôkazov. Naproti tomu odporca napriek okresným súdom uloženej povinnosti požadované dôkazy nepredložil. V tomto smere zostal okresný súd v ďalšom nečinný, čo vyplýva aj z odôvodnenia rozsudku. Odporca nepredložil ani niektoré daňové priznania, resp. časť z tých, ktoré predložil, neboli úplné. Ďalej žiadnym spôsobom nepreukázal, že si aktívne hľadal prácu. Okresný súd v odôvodnení rozsudku dospel k záveru, že v konaní bolo preukázané, že odporcom deklarované príjmy sú

neúplné, nekompletné a nezodpovedajú jeho skutočným príjmom. Podľa názoru okresného súdu možno predpokladať, že odporcom preukázané príjmy nie sú jeho reálnymi príjmami, pretože tieto sa javia byť podstatne vyššími. Už len z uvedeného je zrejmé, že tvrdenia sťažovateľky, ktorými spochybňovala výšku odporcom deklarovaneho príjmu, neboli „*len jej ničím nepreukázanými (všeobecnými) domnienkami*“, ale že sa zakladali na pravde, keď odporca v konaní vedome svoje skutočné príjmy riadne nezdokladoval, ale naopak, zámerne ich zatajoval, resp. zahmlieval. Napriek tomu všeobecné súdy nepostupovali podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine a vo svojich rozsudkoch sa vôbec nevysporiadali s dôvodmi, pre ktoré toto ustanovenie neaplikovali. Sťažovateľka v obsiahlom odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu detailne uviedla dôvody a protiargumenty, pre ktoré považovala jednotlivé závery okresného súdu za nesprávne. Zdôraznila, že pri určení výživného bolo zohľadnené len subjektívne hľadisko, teda nie aj zárobné možnosti sťažovateľky a odporcu, ktoré sú neporovnateľné s ohľadom na krajiny, v ktorých žijú a pracujú. Takisto namietala, že sa nepostupovalo podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine. Krajský súd sa k odvolacím protiargumentom nevyjadril konkrétne, resp. dostatočne. Jeho odpoveď bola len formálna a argumentačne nedostatočná. Uvedený záver nie je možné zmeniť ani na základe rozsudku okresného súdu vo veci rozvodu manželstva v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 101/2010. Rozsudkom z 24. septembra 2012 bolo manželstvo sťažovateľky a odporcu rozvedené a došlo aj k porozvodovej úprave práv k maloletému dieťaťu. Tento rozsudok sa však stal právoplatným iba vo výroku o rozvode manželstva. Vo zvyšnej časti nie je konanie právoplatne skončené a v súčasnosti je vedené krajským súdom pod sp. zn. 6 Co 571/2012. Sťažovateľka preto nesúhlasí s tým, aby ústavný súd pripojil spis okresného súdu sp. zn. 5 C 101/2010. Rovnako nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého aj čo sa týka prijatej časti sťažnosti, mohla podať dovolanie v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž nepochybne nemožno považovať za dôvod, ktorý by zakladal procesnú vadu konania v zmysle uvedeného ustanovenia. Zároveň je presvedčená, že záver ústavného súdu o odmietnutí tej časti sťažnosti, ktorou sa domáhala výživného za obdobie troch rokov spätne od podania návrhu, nebol dôvodný, pretože jej námietky v tejto časti neboli v skutočnosti založené na tvrdeniach o tom, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať vo veci. Napokon dáva

na zváženie potrebu vyžiadať si vyjadrenie už plnoletého dieťaťa, a to vzhľadom na to, že konanie sa týka výživného za dobu, počas ktorej išlo o maloleté dieťa.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 172/2013-20 z 28. februára 2013, vyjadrenie predsedu krajského súdu a repliku sťažovateľky aj odporcovi s tým, aby sa aj on mohol vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutý vo svojich právach. Odporca však túto možnosť nevyužil a vyjadrenie nepodal.

II.

Z kópie zápisnice o pojednávaní okresného súdu pod sp. zn. 22 P 330/2010 konanom 13. marca 2012, ktorú predložila sťažovateľka, inter alia vyplýva, že právna zástupkyňa sťažovateľky navrhla, aby okresný súd postupoval vo veci podľa § 63 zákona o rodine a pri svojom rozhodovaní o výške výživného vychádzal z 20-násobku životného minima, teda z čiastky 3 796,60 €, keďže odporca nepreukázal svoje príjmy späťne od 9. septembra 2006 ku dňu pojednávania. Hoci to tvrdil, nijako nepreukázal, že bol nezamestnaný. Zatajuje svoje príjmy a na základe výzvy okresného súdu ich riadne nepreukázal, i keď ho okresný súd dvakrát upozornil, že ak príjmy nepreukáže, bude sa vychádzať z ustanovenia § 63 zákona o rodine.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 22 P 330/2010-889 z 12. júna 2012 vyplýva, že maloleté dieťa bolo zverené do osobnej starostlivosti sťažovateľky a odporca bol zaviazaný platiť výživné v sume 280 € mesačne od 9. septembra 2010 vždy do 15. dňa v každom mesiaci vopred k rukám sťažovateľky. Zročné výživné za obdobie od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012 v celkovej sume 4 755,33 € bolo odporcovi povolené splácať po 150 € mesačne počnúc mesiacom jún 2012. Podľa názoru okresného súdu (inter alia) odporcom preukazované príjmy treba považovať za neúplné a nekompletné, ktoré nezodpovedajú jeho skutočným príjmom. Možno predpokladať, že ním preukázané príjmy nie sú reálnymi príjmami, lebo tieto sa javia byť podstatne vyššie.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 20 CoP 46/2012-923 z 28. novembra 2012 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 22 P 330/2010-889 z 12. júna 2012

vo výroku o určení výživného a o zročnom výživnom. V podanom odvolaní sťažovateľka inter alia namietala, že okresný súd neoboznámil účastníkov postupom podľa § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku s tým, že na základe výsledkov konania ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú, resp. nebudú vykonané, pričom okresný súd viedol dokazovanie za obdobie od roku 2006 tak, ako by chcel priznať aj spätné výživné. Namietala tiež, že okresný súd sa nevysporiadal s ustanovením § 63 ods. 1 zákona o rodine, hoci opakovane odporcu upozornil, že pokiaľ riadne nezdokladuje svoje príjmy, bude postupovať v súlade s týmto zákonným ustanovením, pričom odporca svoje príjmy riadne nezdokladoval. Podľa názoru krajského súdu je rozsudok okresného súdu vecne správny. Sťažovateľka ani v odvolaní neuvádzala žiadne také vecné a právne relevantné dôvody, ktoré by privodili pre ňu priaznivé rozhodnutie. Argumentovala iba skutočnosťami, na ktoré poukázala už v konaní vedenom okresným súdom. Výška výživného zo strany odporcu v sume 280 € mesačne je primeraná veku a potrebám maloletého dieťaťa, ako aj možnostiam a schopnostiam jeho rodičov.

Z rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 C 101/2010 z 24. septembra 2012 vyplýva, že ním bolo rozvedené manželstvo sťažovateľky a odporcu. Na čas po rozvedení bolo maloleté dieťa zverené sťažovateľke a odporca bol zaviazaný prispievať na výživu maloletého dieťaťa po 280 € mesačne počnúc od právoplatnosti výroku rozsudku o rozvedení. Z doložky právoplatnosti na tomto rozsudku zo 6. decembra 2012 vyplýva, že výrok I (ktorým sa manželstvo rozvádza) nadobudol právoplatnosť 30. októbra 2012.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa § 63 ods. 1 zákona o rodine rodič, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, je povinný preukázať ich súdu, predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov a umožniť súdu sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu zistenie aj ďalších skutočností potrebných na rozhodnutie. Ak si rodič nesplní túto povinnosť, predpokladá sa, že výška jeho priemerného mesačného príjmu predstavuje dvadsaťnásobok sumy životného minima.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha

interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka je presvedčená, že krajský súd sa nezaoberal všetkými jej podstatnými argumentmi pri riešení otázky výšky vyživovacej povinnosti odporcu. Osobitne poukazuje na to, že okresný súd, ale ani krajský súd nijako nevysvetlili, prečo neakceptovali návrh sťažovateľky na postup podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine, a to za situácie, keď okresný súd viackrát upozornil odporcu na možnosť takéhoto postupu v prípade nedostatku súčinnosti z jeho strany.

Krajský súd je toho názoru, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu je v plnom súlade so zákonnými požiadavkami vyplývajúcimi z ustanovenia § 157 ods. 1 a 2 a § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj s judikatúrou ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva.

Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na pojednávaní okresného súdu konanom 13. marca 2012 výslovne navrhla, aby sa vo veci postupovalo podľa § 63 zákona o rodine, pričom túto požiadavku aj konkrétne odôvodnila.

Ďalej treba uviesť, že sťažovateľka na svoje tvrdenie, podľa ktorého okresný súd viackrát upozornil odporcu na možnosť postupu podľa § 63 ods. 1 zákona o rodine v prípade jeho nedostatočnej súčinnosti pri preukazovaní rozhodujúcich skutočností, nepredložila ústavnému súdu dôkazy, pretože z dvoch predložených zápisníc o pojednávaní (z 9. novembra 2010 a z 13. marca 2012) takéto skutočnosti nevyplývajú.

Napokon z hľadiska ustálenia skutkového stavu treba považovať za významné konštatovania rozsudku okresného súdu, podľa ktorých odporcom preukazované príjmy sú neúplné, nekompletné a nezodpovedajú jeho skutočným príjmom a že ním preukázané príjmy nie sú reálne, pretože by mali byť podstatne vyššie.

Pri právnom posúdení veci treba vo všeobecnej rovine poukázať na zásadné stanovisko, podľa ktorého „sa nevyžaduje, aby na každý argument účastníka, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ale ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.“ (Ruiz Torija c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko).

Treba prisvedčiť sťažovateľke, že o jej námietke, podľa ktorej výšku výživného treba v danom prípade určiť s použitím ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine, všeobecné súdy nijako nerozhodli, resp. nezaujali k nej žiadne stanovisko, a to aj napriek tomu, že túto námietku uplatnila jednak na pojednávaní okresného súdu 13. marca 2012, ako aj v podanom odvolaní. K tomu treba dodať, že krajský súd nezaujal k tejto námietke nijaké stanovisko, dokonca ani vo vyjadrení podanom ústavnému súdu.

Ústavný súd nemá pochybnosti o tom, že uvedená námietka sťažovateľky môže mať pre posúdenie výšky výživného veľmi závažný, ba až rozhodujúci význam. Jej prípadnou aplikáciou by došlo k ustáleniu výrazne vyššieho mesačného príjmu odporcu, než z akého sa vychádzalo.

Obstojí preto konštatovanie, že nezaujatie žiadneho stanoviska k námietke, podľa ktorej pri určení výšky výživného pre maloleté dieťa bolo treba postupovať v intenciách § 63 ods. 1 zákona o rodine, znamená zjavnú neodôvodnenosť rozsudku krajského súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 20 CoP 46/2012 (bod 1 výroku nálezu).

V ostatnom považuje ústavný súd odôvodnenie rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu za dostatočné a plne ústavne konformné.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

V zmysle citovaných ustanovení ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 20 CoP 46/2012-923 z 28. novembra 2012 v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 22 P 330/2010-889 z 12. júna 2012 týkajúci sa výživného pre maloleté dieťa od 9. septembra 2010 do budúcnosti, ako aj čo sa týka zročného výživného od 9. septembra 2010 do 31. mája 2012. V rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľka požadovala priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou. Ústavný súd jej priznal celkom sumu 413,81 €, a to za tri úkony právnych služieb v roku 2013 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť, replika na vyjadrenie krajského súdu) po 130,16 € a režijný paušál trikrát po 7,81 € (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd nepovažoval za potrebné dať v konaní osobitne možnosť vyjadriť sa medzičasom už plnoletému dieťaťu, pretože vzhľadom na povahu problematiky, ktorú riešil, sa to nejavilo účelné. Krajskému súdu nič nebráni, aby v ďalšom konaní túto možnosť plnoletému dieťaťu poskytol.

Nebolo potrebné pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 5 C 101/2010 týkajúci sa konania o rozvod manželstva sťažovateľky a odporcu, pretože z rozsudku okresného súdu z 24. septembra 2012 je zrejmé, že porozvodová úprava práv k maloletému dieťaťu dosiaľ nie je právoplatná.

Nemožno akceptovať názor krajského súdu, podľa ktorého prijatú časť sťažnosti treba považovať za neprípustnú v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nevyužitie možnosti podať dovolanie opierajúce sa o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

V uvedenej súvislosti sa javí ako podstatné, že rozhodovacia prax dovolacích senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je nejednotná pri posudzovaní otázky, či nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia zakladá vadu podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, alebo to treba považovať za inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Kým vada podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku zakladá prípustnosť dovolania, zatiaľ iná vada v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku je iba relevantným dovolacím dôvodom, ktorý však sám osebe prípustnosť dovolania nezakladá.

Za uvedeného stavu nejednotnosti rozhodovacej praxe je potrebné trvať na tom, že právomoc ústavného súdu v rozsahu prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je daná a sťažnosť je teda v tejto časti prípustná.

Napokon treba uviesť, že dodatočné tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého jej predchádzajúca argumentácia nebola tvrdením o odňatí možnosti konať pred súdom, nemôže mať nijaký dopad na už prijaté uznesenie, ktorým bola časť sťažnosti týkajúca sa výživného za dobu troch rokov spätne od podania návrhu odmietnutá ako neprípustná.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013